

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 121. — ŠTEV. 121.

NEW YORK, MONDAY MAY 24, 1926. — PONDELJEK, 24. MAJA 1926.

VOLUME XXXIV. — LETNIK XXXIV.

FRANCOSKO-ŠPANSKA OFENZIVA V MAROKU

Francosko-španske sile so baje vprizorile odločilni pogon na afriške vstase ter zavojevale 400 kvadratnih milj najbolj opasnega ozemlja. — Abdel Krim je baje ujet. — Rifška fronta na iztočnem sektorju omajana.

FEZ, Francoski Maroko, 23. maja. — Francosko španski jekleni obroč se je pričel stiskati krog Abdel Krima. Traquist in Temansit, dve glavni postojanki rifskega poglavarja, se nahajata v dosegu zavazniških topov. Štirinajst dni trajajoča ofenziva, izza prekinjenja mirovnih pogajanj, je bila izvedena na "severo-afriški način", kajti v Severni Afriki je dober strelec, ki se skriva za pečinami, vreden petnajst drugih vojakov, ki se bore na prostem. Ta ofenziva je prinesla francosko-španskim četam velike dobičke, ki se tičejo nekako 400 kvadratnih milj ozemlja, vsled česar je postalo rifsko ozemlje manjše kot je bilo kdaj izza časa, ko so ga skušali zavojevati Rimljani leta 40 po Kristovem rojstvu.

Španske sile napredujejo v zapadni smeri od Adžirja in Melille, dočim napredujejo Francozi severno od Sidi Bureka, kjer so dospeli do točke, katero smatrajo Rifci za nezavzetno.

Tekom dosedanjih ofenzive so imeli Francozi nekako 200 mrtvih in nekako 700 ranjenih. Pognali so Abdel Krima iz postojank, glede katerih je izjavil slednji, da pričakujejo z največjo hladnokrvnostjo evropskega napada.

Tekom jutra dne 15. maja je šest baterij topov vseh mogočih kalibrov obstreljevalo gorski vrhunec, imenovan El Azrub. Od dveh zjutraj pa do časa, ko je napočil dan, so izstrelki na matematičen način eksplodirali nad gorskim vrhuncem.

— Nobenega Rifca ni več na tem gorskem obronku in na višini, — je izjavil general Ibes. — Tretja kompanija Legije tujcev naj odide na ravnino, spleza na goro ter zavzame strategične postojanke.

Grmenje topov je potihnilo, a streljanje pušk je trajalo naprej. Z gore pa ni bilo nobenega odgovora.

— Gora je tiha, — je rekel general Ibes. — Naprej! Tretja kompanija Legije tujcev je pričela plezati navzgor, a ob istem času so se oglasile strojne puške Rifcev.

— Beštije, — je izjavil general. — Naši ljudje naj se umaknejo.

Nato je ukazal nadaljno artilerijsko obstreljevanje, in naslednjega dne je zavzel vrhunec brez vsakega najmanjšega odpora.

Sid Mohamed Akerzan, načelnik rifske mirovne delegacije, je rekel par ur predno se je vrnil v glavni stan Abdel Krima: — Francija in Španska bosta plačali ceno zavojevanja naših gora, ki bo navdala ves svet z grozo.

Vsa znamenja kažejo, da se bo njegov prorokovanje tudi izpolnilo.

Francoska cenzura v Fezu ne dovoli objaviti francoskih izgub.

TANGER, Maroko, 23. maja. — Francozi trdijo, da je bil Abdel Krim, maroški vstaški voditelj, ujet z družino vred v Traquistu.

PARIZ, Francija, 23. maja. — Francoski vojni urad ni dobil še nobenega poročila, da je Abdel Krim ujet.

FEZ, Francoski Maroko, 23. maja. — Francozi trdijo, da se je pričela drobiti rifska fronta na iztočnem sektorju. Plemena, ki so bila preje verna Abdel Krimu, so se baje podvrgla (da se upro v naslednjem trenutku.)

Velik požar v Baltimore.

BALTIMORE, Md., 21. maja. Vseled požara sta bili uničeni večeraj dve veliki napravi za izdelovanje umetnih gnojil v Centonju, dočim so bile naprave Baltimore Copper Smelting Co. močno požarodovne. Skupna škoda znaša poldrugi milijon dolarjev.

Madžarski ponarejevalci pred sodiščem.

BUDIMPEŠTA, Madžarska, 23. maja. — Najkasneje v sredo bo končana obravnava proti madžarskim ponarejevalcem francoskih bankovcev. Glavna krivca sta knez Vindišgree in policijski komisar Nados.

Konec karijere proslulega zločinca.

Richard Reese Whittemore je bil spoznan krivim umora po prvem redu. — Njegova usoda je sedaj odvisna od sodnika, ki ga lahko obsodi na vislice ali dosmrtno ječo.

BALTIMORE, 22. maja. — Richard Reese Whittemore, banditski voditelj, je bil spoznan krivim umora po prvem redu v procesu, ki je bil zaključen pozno večeraj zvečer. Sodnik Eugene O'Dunne bo prihodnji teden izrekel sodbo. Edinole od sodnika je odvisno, če bo moral bandit končati svoje življenje na vislah ali če bo obsojen na dosmrtno ječo.

Porota se je posvetovala le eno uro in pet minut. Whittemore je izgubil kontrolo nad svojimi živci, ko je bil proglašen pravorek ter je pljunil v lice državnega pravdnika, Herberta O'Connorja. Premagali so ga pazniki ter odvedli nazaj v celice. Straža je bila tekom pretekle noči zelo ojačena. Njegova žena je omedlela v dvorani, ko je slišala pravorek.

Whittemore je bil spoznan krivim umora Roberta Holtmana, paznika Maryland kaznilnice.

Umor je bil izvršen dne 20. februarja 1925, ko je odslužil le dvajset dni kazni, odmerjene na petnajst let. Potem ko je ubil Holtmana, je pobegnil. Ni zanimal uboja ter rekel, da je nastopil v "samoozrambi".

Whittemore, ki je postal notoričen šele kot načelnik banditske tolpe v New Yorku, se je moral pred kratkim zagovarjati v Buffalo radi umora dveh bančnih slov, pri čemer je padlo v roke banditov \$93.000 v gotovini, a tamonjuša porota se ni mogla zediniti, in Whittemore je bil vsled tega odveden nazaj v New York in od tam v Baltimore, kjer se je vršil zadnji proces proti njemu. Ko je zaključil drž. pravdnik O'Connor svoja izvajanja, je naročil sodnik poroti, naj razmišlja o pravoreku. Državni pravdnik je priporočil poroti, naj izreče brez-pogojen pravorek umora po prvem redu.

Edgar Allen Poe, zagovornik Whittemore je trdil, da dokazi ne opravčujejo brezpogojnega pravoreka radi umora po prvem redu. Trdil je, da je bil izvršen uboj v samoozrambi ter prošil za oproščenje obtoženega. Poe je trdil nadalje, da je bil Whittemore le igralec v rokah drugih in da gre za to, če more biti obtoženi s takim rekordom kot Whittemore, deležen postopenega procesa ali ne.

Čeprav ni kazal bandit nikakih čustev na svojem obrazu, ko ga je proglasil državni pravdnik "morilec iz prevdarka", sta se njegovi roki vendar tresli in celo njegovo obnašanje je kazalo, da čuti vso težo te obdolžbe.

Poe je bil imenovan od države kot zagovornik Whittemora ter je rekel porotnikom:

— Bil sem imenovan od sodišča, da ga branim in moja dolžnost je paziti na to, da se vam postavo in dejstva celega slučaja obrazložijo na primeren način.

— Whittemore je v tem slučaju le zastavni predmet. Resnično vprašanje je, če more biti deležen mož s takim rekordom kot njegov, prostega in nepristranskega procesa kot ga določajo postave Marylanda.

sy. Madžarski zakonik določa za ponarejanje denarja petindevdeselt zapora. Vsi so pa prepričani, da ne bosta obsojena na več kot na pet let ječe.

Kako so usmrtili Stanka Jukiča.

Možak, ki je umoril svojo šestnajstletno ljubico, je moral umreti v celici, napolnjeni s plinom. — Good bye, boys, je rekel hladnokrvno v slovo.

RENO, Nevada, 22. maja. — Stanko Jukič, morilec svoje šestnajst let stare ljubice Jennie Madek, je bil usmrčen večeraj v državni kaznilnici v Carson City in sicer s pomočjo hidrocianidnega plina. Po hodniku jetnišnice je šel čisto mirno in od tam stopil na dvorišče ter pozdravil spótoma kakih petindvajset prič z besedami: Good by, boys, I'm still brave. We are only once in this world.

Stopil je v majhno eksekucijsko kamričo smehljajoč, sedel na stol, nakaš pripravljen zanj ter si dal mirno privezati roki in nogi. Nato so se pazniki odstranili in vrata so se zaprla.

To je bil tudi signal, da se prične spuščati hidro-cianidni plin v majhni prostor, kjer se je Jukič medtem prenehal smehljati. To pa se ni zgodilo radi tega, ker je bil prestrašen, temveč kar je bil zaspan.

Pol minute pozneje je pričel kimiti z glavo in v štirih minutah je bil mrtev.

Preko dneva je prišel warden Maxwell v celice, v katerih sta se nahajala Jukič in John Randolph ter prečital Jukiču potrjenje smrtne obsodbe. Nato je odšel k Randolphu ter ga informiral, da je pomilostilni svet izpremenil njegovo smrtno obsodbo v dosmrtno ječo.

Izdal se je v spanju.

CHICAGO, Ill., 23. maja. — Glenn Dubois ni mogel krotiti jezika. Govoril je v spanju in radi tega ga je pozvala njegova prava žena pred sodišče.

— Govoril je o nekli drugi ženski celo noč, — je rekla. — Iz tega sklepam, da ima druge ženske.

Dubois je bil ločen že dvakrat a ne še od svoje tretje žene.

Velike slavnosti v Rimu.

RIM, Italija, 23. maja. — Papež Pij je danes proglasil v katedrali sv. Petra za blaženo sestro Touret, ustanoviteljico reda sv. Vincence. Živela je v devetnajstem stoletju.

Cerimonijam je prisostvovalo nad 60,000 oseb.

Mehika bo izgnala vse tujezemske duhovnike.

MEXICO CITY, Mehika, 23. maja. — Mehška vlada je sklenila deportirati vse tujezemske duhovnike. Te dni bosta izgnana dva Amerikane. Ameriško poslanstvo nima o tem še nobenih poobčil.

Okužena živina.

SACRAMENTO, Cal., 23. maja. Californija je proglasila karanteno proti mehškemu ozemlju, ker so se pojavili pri živini slučajji kuge na gobicah.

BOJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

Baldwin je znova skušal posredovati.

Odgovor angleškega ministrskega predsednika na izjavo premogarjev je poglobil prepad med obema strankama v premogarski stavki.

LONDON, Anglija, 23. maja. — Odgovori ministrskega predsednika Baldwina na ugovore premogarjev in lastnikov premogovnikov proti vladnim predlogom za mir v njih industriji je zdobil zadnje upanje, da bo vladno posredovanje v tej kočljivi zadevi uspešno.

Premogarska federacija in lastniki premogovnikov so izsledili številne napake v programu Baldwina. Premogarji so izjavili, da pomenja ta program skrajšanje plač delavcev še predno bi se uveljavilo reforme v industriji, dočim so delodajalci izjavili, da smatrajo program preveč pristranskim v prilog premogarjev. Razventega pa so se postavili proti "neupravičenemu" vmešavanju vlade v zadeve njih industrije.

V svojem odgovoru je rekel ministrski predsednik premogarjem, da ne more imeti absolutno nobene koristi, da bi se sestal z njimi dokler vztrajajo pri svojem dosedanjem stališču. Pripravljen pa je baje storiti to, kakorhitro bo izvedel, da hočejo sprejeti njegove predloge.

Lastnike premogovnikov pa je ostro pokaral ter rekel, da kažejo povsem neprimerno omašovanje tako narave njegovih predlogov, kot resnosti sedanjega položaja.

Vsa dejanska znamenja kažejo, da bo prišlo do dolgotrajnega boja med možni in lastniki premogovnikov. V svojem večerajšnjem ugotovili je tajnik premogarske federacije Cook odkrito priznal, da se je izjalovila generalna stavka, koje namen je bil pomagati premogarjem, da pa je kljub temu pozval druge unije, naj ne prevažajo domačega premoga in ne razkladajo premoga iz inozemstva. Težko je soditi za trenutek o uspehu njegovga poziva in malo vrjetno je, da bi se železničarji odzvali temu kliču na pomoč.

Angleška špijonažna služba.

Angleško špijonažo v Franciji, vsled katere so bili obsojeni na zaporne kazni trije Angleži, so v Londonu le deloma zanikali.

LONDON, Anglija, 21. maja. Večeraj ni mogel v poslanski zbornici zunanji minister Chamberlain popolnoma zanikati stikov vlade s tremi Angleži, ki so bili obsojeni kot špijoni.

Neki član delavske stranke je namignil, da je pripadal eden treh obsojenih angleški tajni službi. Chamberlain je ponovil izjavo angleškega poslanika v Parizu, lorda Crewe, soglasno s katero ni bil noben department vlade na kakršenkoli način zvezan z delovanjem Burndet Wireless Co., pri kateri so bili uslužbeni trije obsojeni špijoni. Ni pa zanikal možnih stikov vlade z obsojenimi kot privatnimi osebami.

Liberalni Star izjavlja, da si vlada ne upa izjaviti, če je odgovorna za procesiranje angleških podanikov v Franciji. Če je temu

GENERAL PILSUDSKI DIKTATOR POLJSKE

Državni preobrat, ki ga je izvršil Pilsudski, je škodoval njegovemu ugledu, katerega si je pridobil tekom vojne. — Amerikanci so poslali svoje družine preko meje, dokler ne bodo razmere v poljskem glavnem mestu ustaljene.

VARŠAVA, Poljska, 23. maja. — Čeprav je le malo vrjetnosti, da bi izbruhnile nadaljne sovražnosti med nasprotujočimi si deli poljske armade, je poslalo več Amerikancev, živečih v Varšavi, svoje družine preko meje. Nekatere take družine so že v Nemčiji, nadaljne pa so na poti v Francijo in Italijo.

To pa je le varnostna odredba, ki ne temelji na nikakem gotovem poznavanju bližajočih se dogodkov.

Cenzura, uveljavljena glede časnikarskih poročevalcev, ki so skušali opisati resnični položaj, je bila razširjena tudi na fotografe, ki so skušali vzeti filmske slike opustošenja. Slike velikega skupnega groba, vsebujočega na stotine trupel ubogih žrtev, na varšavskem pokopališču, ne bo mogoče videti izven Poljske.

Fotografom, ki so skušali napraviti slike, so zapretili z aretacijo ali pa jih enostavno pregnali.

Dokler ni vprizoril maršal Pilsudski svojega državnega preobrata, brez dvoma v sebičnem namenu ali kot plačanec francoskih intrigantov, je bil narodni junak, katerega je spoštovala vsa Poljska. Danes pa je stvar drugačna. Če bi bil ostal v svojem dosedanjem zavičaju, bi bil njegov ugled neoporečen. Častniki, posebno pa oni, ki so se borili v Tujski legiji, katero je ustanovil Pilsudski v pričetku svetovne vojne, proti Rusiji, so smatrali svoja stališča za ogrožena.

Pilsudski je istotako organiziral napol vojaško organizacijo, imenovano Strelci, ki je štela nekako 60,000 mož. Pod vlado Strzinskija se je posrečilo levemu krilu Pilsudskega v poljskem Sejmu izsiliti imenovanje generala Zelihovskija na mesto vojnega ministra. V kakovosti vojnega ministra je skušal Zelihovski povečati organizacijo Strelcev ter je delil med rekrute vojaške puške.

Ko je bila vlada Strzinskija pred kratkim poražena, so se pričele razne intrige v armadi, ki so dovedle do vojaškega upora v Varšavi in državnega preobrata.

tako, potem naj javno prizna, da izšpijoniranje francoskega zavezje nekdo v vladi izdajal denar za njika.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

Danes so naše cene sledeče:

Jugoslavija:	
500 Din. — \$ 9.45	2000 Din. — \$37.00
1000 Din. — \$18.60	5000 Din. — \$92.00

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštna hranilnica" v Ljubljani.

Italija in zasedeno ozemlje:

200 Lir — \$ 8.90	500 Lir — \$21.25
300 Lir — \$13.05	1000 Lir — \$41.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir, računamo po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljavo, ki presega PETTISOŖ DINARJEV ali pa DVATISOŖ LIR dovoljujejo po možnosti še poseben popust.

Vrednost Dinarjem in Litram ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsajraj; računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roko.

Posiljavo po brozjavnem pismu izvršujemo v najkrajšem času ter računamo za stroške \$1.—

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
83 CORTLANDT STREET, NEW YORK.
Telephone: CORTLANDT 4687.

GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, president. Louis Benedik, treasurer.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
"Voice of the People"

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
in Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivalične naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876.

DOBER POMOČNIK V SILI

Iz Francije prihaja poročilo, da toliko časa ne bo moglo biti nobenega govora o radikalni akciji za oporo franka, ki pada od dne do dne, dokler ne bo utvarjena nova, boljša stabilna in vse obsegajoča vlada. Ni posebno težko uganiti, kdo je stavil ta pogoj. Bili so gospodje bankirji, bila je visoka financa francoske republike, ki hoče postaviti na mesto že precej zvođenega liberalnega kabineta Brianda vlado, ki bi imela za seboj zaupanja vredne in zanesljive velekapitalistične stranke. Ker jim ni gospod Aristide Briand še vedno dovolj kapitalističen, dovolj služabnik kapitala, skušajo igrati bankirji s pomočjo magičnega izsiljevanja reakcionarno božjo prevladnost ter spraviti na čelo vlade zopet skrajne konservativne desnice.

To se jim bo pač tudi posrečilo. Pri tem ne gre le za finančne Francije, ki ne pridejo v prvi vrsti v poštev. Ob sedanjem času se nahajajo namreč v Parizu vsi kritični gostje. Tako se naprimer muči v francoskem glavnem mestu Mr. Thomas Lamont, ki je član bančne hiše Morgan & Co. in razven njega in poleg njega se nahaja poleg manjše golazni v Parizu tudi Sir Josiah Stamp, vodilni angleški finančnik. S tem pa nikakor še ni izčrpan seznam bankirskih odličnjakov. Pariz ima tudi čast videti v svoji sredi Mr. Benjamin Strong, mogočnega voditelja in generalnega ravnatelja zveznega rezervnega bančnega sistema, torej istega gospoda, ki je svoj čas izvršil pravi mojsterski čin, da je spravil Anglijo kmalu po zaključeni vojni ter sklepu miru nazaj k zlatemu standardu.

Seveda ni nikak slučaj, da so se sestali najbolj upliveni in odlični denarni knezi sveta ravno sedaj, — v času katastrofalnega padanja vrednosti franka, — v glavnem mestu francoske republike in da se je ravno v teh dneh pojavilo poročilo, da je treba ministrstvo Brianda izpopolniti ali nadomestiti z bolj "zanesljivim" ministrstvom. Z drugimi besedami rečeno se pečajo Napoleoni svetovnega finančnega kapitala s tem, da predpisujejo Franciji, kaj mora storiti in kako mora storiti to, seveda pod pogojem, da pripisuje sploh kako vrednost temu, da jo "sanira" mednarodno odušstvo.

Dejanski pa ni že davno nikak skrivnost več, da namerava svetovni kapital obsediti Francijo neke vrste Dawesov načrt, Dawesov načrt pa bi pomenjal za zmogljivo Francijo natančno isto kar pomenja za poraženo Nemčijo: — Franciji se hoče na ta ali oni način pomagati iz njenih finančnih zadrž, pod pogojem, da nudi dovolj varnosti, to je, da zastavi deželo, ljudi in njih lastnino onim, ki so pripravljeno posoditi ji denar — seveda z visokimi obrestmi in odušskimi pogoji.

Ameriška vlada se v družbi ameriških in angleških bankirjev zavzema za to, da vsili Franciji neke vrste Dawesov načrt. V Franciji ni prišlo še dosti tozadevnih stvari v javnost in sicer razdružena, ker se je bati razburjenja, ki bi se takoj pojavilo v Franciji ob objavi takega namena. Francoski narod je precej nečimuren ter se bo gotovo čutil žaljenim, če bi se zahtevalo od njega naj se skloni pod kvadrilni jarem mednarodnega oduškega kapitala, — prav kot se je morala skloniti "umičena" Nemčija. Vlada Brianda pa je izjavila, da je pripravljena preudrati resne predloge take vrste. Dosedaj pa se ni še nikdo drznil približati se ji s takimi predlogi. Vsi tedaj so vzeli mednarodni bankirji, z Morganom na čelu, celo stvar v svoje lastne roke.

Namerava se staviti Franciji — potem ameriških in angleških bank na razpolago take velike kredite, da bo že njih obstoj kot tak zadosoval, da kmalu stabilizira frank. Francija mora dati za to kot jamščino državne monopolne in druge vire dohodkov ter se podvreči kontroli potom mednarodnega bančnega konsorcija. Predpogoj k temu je seveda, da se proglasi Francija pripravljeno vrniti se k zlati valuti, to je, da izgubi frank kot obstoji danes, svojo polno vrednost. To je dosegla Nemčija s pomočjo inflacije: iznela se je svojih državnih dolgov na komoden in enen način.

Poglavitna zahteva visoke finance pa je in bo ostala, da uvedejo v Franciji "zanesljivo" vlado. Aristide Briand, ki se je v tridesetih letih svojega delovanja že tolikokrat izpremenil, se bo mogoče že jutri zvezal s socialnimi demokrati ter ustanovil ministrstvo levice. Taka socialistična vlada bi bile sicer te malo nevarna, — s gospodje bankirji se počajo izpostaviti nobenemu tiziku. Vsi tedaj pa vztrajajo pri tem, da se v vsakem oziru ugodi njih željam.

Šolski parlament je protestiral...

Dunajski list "Adaxel" poroča o sledečem slučaju: Kar pripovedujem, ni nobena bajka. Neverjetna stvar se je pripetila na neki meščanski šoli v III. okraju na Dunaju. Neki učitelj je dal učencem neki nalog, ki je bil v zvezi s poukom. Naslednji dan je vprašal učence, ali so nalog izvršili. Nastala je zadržana in tišina. Ne-
nadoma pa je vstal eden od učencev v prvi klopi ter izjavil: "Ker je sklenil šolski parlament v svoji večerajšnji seji, da se s to stvarjo ne bomo pečali, nam naloge ni bilo mogoče izvršiti!" Učitelj je moral molčati, ker gospodom smaknemo svojega mnenja ne sme povedati.

Kriza v laškem fašizmu.

Govoriti danes o krizi v italijanskem fašizmu, namreč o krizi, ki naj pomeni za fašistovski stranko, za režim kritičen prehod, od katerega naj bi bila odvisna usoda stranke in režima, je danes gotovo prezagodaj. Tu pa tam pride res do precej simptomatičnih incidentov med pristaši raznih struj v fašizmu, ki kažejo, da v stranki nekaj vre; a struje se pojavljajo pač v vseh strankah in navadno se spor med njimi poostri posebno takrat, ko stranka nima več nevarnega nasprotnika pred seboj, ko se stranka čuti močno. In ravno to svojstvo vseh strank prihaja danes do izraza v fašističnih vrstah. Opozicije, ki bi bila danes fašizmu res nevarna, pravzaprav ni. Usoda je hotela, da je duša vse opozicije, vodja socialcev, poslanec Amendola, podlegel ranam, ki so mu jih zadali fašisti v Montecatini, ravno isti dan, ko je Mussolini vzel angleški atentatorji z malo očitnim nosom. Mesto Amendola bo vodil opozicije menda senator Albertini, ki je gotovo vreden naslednik kremenitega Amendola. Toda kaj, ko Aventinija danes ni več! Vsaka izmed opozicijskih strank vleče na svojo roko. Liberalci, oni liberalci, ki so nekaj tako zvesto propovedovali nauke individualizma, so po večini prešli k fašizmu; drugi izmed njih (n. pr. Orlando) so se vsaj začasno odtegnili javnemu življenju. Giolitti je sicer ostal dosledno zvest sboji vmesni politiki, a je gotovo prestar, da bi še kdaj dočkal ugoden trenutek. Bodočnost je v rokah organiziranih strank, katerim bodo parlamentarne skupine, izvoljene na podlagi individualnih programov ali osebnih simpatij, prej ali slej moralne podleči. Izmed ostalih opozicijskih skupin je ostala stranka popolarov gotovo najbolj kompaktna. Ta stranka pa se že po svojem krščanskem programu omejuje na boj v ustavnih mejah in bi se ne mogla odločiti za nasilno akcijo, ki edina more vreči sedanjo diktaturo. Popolari posvečajo vso skrb notranji organizaciji; posrečilo se jim je obdržati v svoji stranki ogromno maso delavstva, ki je združeno v takozvanih belih organizacijah.

Izmed bojevih strank so komunisti gotovo najbolj agilni; saj je teren pripravljen, ako ekstremi rodi ekstrem. Ravno radi tega jim je vlada povsod za petami in jih tišči k tlorju z vsem državnim aparatom. Kaj naj pričakujemo od Turatijevih zmernih socialistov, ko se je Turati še l. 1923, ko mu je kralj ponudil vlado, bal sprejeti odgovornost za državo? Bolj bojevitih maksimalistov so ravno radi tega razkola v socialističnih vrstah prešibki za odločno borbo proti fašizmu. Republikanci niso stranka mase, nimajo aktualnega programa — kdo je danes v Italiji proti splošno priljubljenemu kralju? — in se zadovoljijo s kako teoretično zafrakcijo na račun fašistovskih ideologov v svojem sicer korajžnem listu "Voce repubblicana".

Fašistom se torej za enkrat ni treba bati opozicije. Stranke (socialisti, maksimalisti in komunisti), ki bi bile pripravljene stopiti tudi na ulice, se koljejo same med seboj. Izključeno pa je, da b ustavni boj vrget fašizem, ko mu manjka pozorišča. Ali se more sedanja zbornica še imenovati zakonodajna skupščina? Kdo bo zameril poslancu Finziju, ki je na zadnji seji poslanske zbornice predlagal, naj se ta karikatura odpravi? Opozicija sama dobro ve, da ne more ustavni boj prineči nikakega uspeha, in je pričela minirati fašizem iz inozemstva.

Kakor rečeno, je ravno pomanjkanje nevarnega nasprotnika poostrišlo notranje spore v fašistovski stranki. Vendar lahko takoj poudarimo, da ti spori niso danes še tako dozoreli, da bi mogli v dognednem času pokopati stranko. Saj bi se fašisti zopet strnili, kakor hitro bi se pojavil na obzorju nevaren nasprotnik. Nočemo pa izključiti možnosti, da nastane trenutek, ko bi postali ravno ti spori usodepolni za stranko. To bi bil trenutek, ki bi fašizem zgubil svojo ustvaritelja, ki drži v žele-

zno roko za vajeti obeh najmočnejših struj v fašizmu. Ako izgine Mussolini, zgubi italijanski narod osebo, v kateri vidi konkretizirano silo in moč fašizma, brez katere si fašizma sploh ne more predstavljati. Z Mussolinijem izgine v obeh sanjavega italijanskega naroda providencialna oseba, ki edina more s svojim nimbom in izredno spretnostjo tiščati k tlorju spore med pristaši Federzonijeve zmerne struje in Farinacejeve ekstremer. Mussolini se tega sam preveč zaveda, da bi verjel lastnim besedam, ki jih je izgovoril na prvi seji poslanske zbornice po atentatu na njegovo osebo: "Hočem reči, da je za vse možnosti že vnaprej preskrbljeno, da bo fašizem s svojo železno roko še nadalje vodil usodo italijanskega naroda."

Da obstoji med Farinacejevo in Federzonijevo strujo hud antagonizem, je dejstvo, ki ga ne tajijo niti fašisti sami. Vzroki tega nasprotnosti so različne narave. Kljub temu, da ne moremo Farinacejevi struji odrekati gotove načelnosti — saj je bil Farinacei doledno za neizprosno borbo proti opoziciji in je po Matteottijevem umoru s svojo dosledno intransigentnostjo rešil fašizem — je gotovo, da igra pri Farinaceji vsaj danes glavno vlogo osebna ambicija. Farinacei bi rad sam postal diktator. Mussolini to prav dobro ve, in se radi tega nagiba k Federzonijevi struji, ki ima za glavno glasilo milanski "Popolo d'Italia", ki ga je ustanovil Mussolini sam in ga vodi njegov brat Arnaldo. Mussolini je porabil prvo priliko, da potisne v ozadje sebi nevarnega Farinaceja; po Matteottijevem procesu je Farinacei "prostovoljno" odstopil kot glavni tajnik fašistovske stranke. Farinacei je sel gotovo predaleč, ko je kot glavni tajnik fašistovske stranke branil Matteottijevo morilce in vrget pri procesu na tehtnico vso težo fašistovskega režima, t. j. vlade same. V inozemstvu in tudi v Italiji je ta javni in direktni pritisk na justico zbudil gnus in odpor. Mussolini se je tedaj prav lahko rešil Farinaceja. Poglavlje o dokumentih proti Mussoliniju, do katerih je prišel Farinacei med procesom, je malo verjetno. Mussolini bi se v tem slučaju gotovo delal dobrega svojemu rivalu! In dokumenti, ki da jih ima Federzonij proti Farinaceju, o milijonih, ki jih je ta prejel za borbo proti zavodu Banca Commerciale Italiana? Bog ve. Značilno pa je, da je Farinacei nehal z napadi na Toeplitza, glavnega ravnatelja Banca Comm. It., ko je postal finančni minister konte Volpi, ki ima pri banki veliko besedo.

Umevno je, da skuša Farinacei svojo borbo proti Federzoniju in Mussoliniju spraviti pod plašč nacionalnega nasprotovanja. "Stranko hočem pokristjaniti!" vpije Farinacei. Iz stranke more vse, kar je prišlo v njo iz zgolj egoističnih interesov. To geslo danes pri "čistih" fašistih drži. V stranko, ki ima platno in škarje, sili danes vse; to nese. Fašisti dobro vedo, da bodo te "garjeve ovee" pokopale stranko in zato čistijo in čistijo.

Kakor rečeno, more zadrževati te spore v fašistovski stranki edino mussolinijeva silovita osebnost. Mussolini najde vedno kak sujet, za katerega se užge ves narod, ne samo vsa stranka. Naj omenimo le njegovo potovanje v Tripolis. Ali najdeš dva Italijana, ki bi jih visoka pesem o kolonijah, o novi zemlji, ne združila?

Ako pade Mussolini, pade fašizem; drugače je danes vse prezagodaj govoriti o pravi krizi v fašizmu.

Tatvina dolarjev.

Janko Nevačič se je pred par leti vrnil iz Amerike ter si z doletnimi prihranki kupil v Brezganah malo posestev. Preostalo mu je še 720 trdo prisluženih dolarjev, ki jih je skrbno hranil v svoji skrinji. Te dni pa so došle neznani vlomilci ponoči odnesli ves dolarski zaklad in povrhu še puško, ki je visela v sobi na steni.

ZANIMIVI IN KORISTNI PODATKI

(Foreign Language Information Service. — Jugoslav Bureau.)

SAN FRANCISCO.

Bilo je l. 1519 — torej le 27 let po Kolumbovem odkritju Amerike — ko je Cortez osvojil in zasedel Mehiko in jo imenoval Novo Španjsko. Kmalu potem je sledilo naseljevanje Californije potom Mehike; doljna in zgornja Californija sta tedaj skupaj tvorili eno provinco Mehike. Toda tristo let je minulo, predno se je prva ladija Združenih Držav zasedrila v luki San Diego in prvo naseljevanje čez kopno iz Združenih Držav je začelo še l. 1840.

V svojem poročilu španjskemu kralju v l. 1524 je Cortez opisal Californijo kot otok in še dolgo let kasneje so ljudje mislili tako. L. 1539 je Ulloa obplul obal in nše od tedaj datira ime California Hernando de Alacron se je izkr. L. 1539 je Ulloa obal sedanje države California in to je bil prvi Evropejec, ki je neposredno prišel v ta del sveta. Jezuiti (med njimi Hrvat Baron Raitaj) prišli so v Spodnjo Californijo l. 1697, in deset let kasneje bila osnovana San Diego Misija, ena izmed mnogostevnih misij, ki še danes tvorijo značilno obiljeje Californije in sploh vsega španjskega jugozapada.

L. 1775 je Don Juan Manuel priplul v zaliv San Francisco skoz ožino Golden Gate. Od tedaj datira ime San Francisco, katero ime je prej označevalo malo luko, ki se danes naziva Drake's Bay.

Naselbina (presidjo) San Francisco je bila ustanovljena l. 1776 po Juan Batista de Anza in istočasno je bila tam zgrajena misija Dolores. Ta je najstarejša zgradba v San Franciscu. Tuptam so to misijo imenoval Mission San Francisco de Assisi. In iz tega je ime prešlo na naselbino. Samostan, ki danes stoji na Dolores Street sredi modernih stavb, predstavlja malone zadnji sled starinskega San Franciscu.

Za časa, ko se je na vzhodu vodila borba za neodvisnost, je bila pacifična obal neizmerna puščava. Kapetan Cook ni bil še odkril Havajskih otokov. Nikjer ni bilo več nasebine ob vsej nasebini od Alaske. Lewis in Clark nista bila še začela svojo ekspedicijo, ki je šla raziskovat divji zapad onstran reke Mississippi. Ni bilo še Oregona, ni Washingtona in Britanske Kolumbije. V kolikor se je tikal belokožev, tudi Japonska ni za nje še obstajala. Ves promet ob pacifični obali je obstojal iz ena glave, ki je po enkrat na leto plula o l Acapulco do Manile.

Veliko priseljevanje iz Vzhoda začelo je l. 1840 in l. 1849 velik del naseljenec, ki so se spravili iz srednjega zapada na pot preko puščav divjega zapada, da se naselijo v Oregonu, je krenil mesto tega v Californijo, ko se je razširila senzacionalna vest o odkritju zlata v Californiji. Na to je sledil zgodovinski naval na zlato (gold rush). Ti romantični dnevi so znani v pesni in povesti pod imenom "The days of 49" (Dnevi leta 1849) in ti prvi srečeloveci, ki so v velikem številu in ob ogromnih težavah in nevarnostih pridrvili v Californijo, so znani pod imenom "The Fortyniners". Amerika ni prej, ni potem doživela takih dni do enako senzacionalnega navala na zlato v Alaski l. 1898. Prva dejanska najdba zlata se je baje dogodila v okraju Los Angeles l. 1842.

Nekoliko let kasneje je Siloat razobesil ameriško zastavo pri Monterey in Montgomery je izkreal nekoliko moštva pri Portsmouth in izvršil isto ceremonijo. In tako mehikanska vas San Francisco s svojimi 800 prebivalci je prešla v ameriške roke. Od tedaj razvoj Californije je bil nagel in stalen, in l. 1860 je bila vzpostavljena prva brzojavna zveza z New Yorkom.

Količina prometa preko kopnega iz Vzhoda se je bila do tedaj ogromno povečala. Petsto tovornih voz je dostikrat v enem samem dnevu šlo mimo Fort Kearny v Nebraska. Konjska pošta (Pony Express) je bila ustanovljena, ki je prinašala pošto v Californijo v desetih dneh. Osemdeset drznih jahačev in 500 ponijev je bilo neprestano na poti in potovali so po 250 milj vsak dan. Poština je znašala \$5 za vsako unčo težine. Železniška zvezela z vzhodom je bila postopoma izgrajena. Ustanovile so se knjižnice in šole in l. 1880 univerza države California.

Veliki požar in potres l. 1906 — gorelo je štiri dni po potresu — je razdejal površino kakih pet kvadratnih milj. Okoli 450 ljudi je poginilo. Zguba na imetku se je računala na nekakih 400 milijonov dolarjev. Nihče v San Franciscu neče priznati, da je potres to povzročil, in kadar jih kdo spominja na to katastrofo, navajajo vedno "The Fire". Kalifornijci so veliki optimisti in konstruktivni in so se takoj lotili izgradnje novega San Franciscu. V samih treh letih je bilo zgrajenih približno 20.000 večinoma ognjevzdornih poslopj in mesto je postalo še lepše in večje kot prej. Razvita premetstva Chinatown in Barbary Coast sta izginila.

Moderna San Franciscu pokriva skoraj 50 kvadratnih milj na koncu polotoka, ki deli zaliv San Franciscu od oceana. Zgrajeno je na petorici hribov, ki dajejo mestu oni izvanredno slikoviti razgled s morja. Hribovi nudijo prekrasne lege za mestne hiše in vrtove. Mark Twain, glasovit ameriški pisatelj, je nazval San Franciscu "najgostoljubnejšim in najdružabanejšim mestom Unije" in slavni angleški pisatelj Kipling je rekel, da ima le eno hibo in ta je, da je "tako težko vzeti od njega slovo". Slovita zaprtja luka se smatra za eno izmed najboljših. Fremont je krstil luko l. 1846 in sedaj je znana po vsem svetu pod imenom "Golden Gate" (Zlata vrata).

Peter Zgaga

Francoski so junaki. Francoski zmagačje. O, Francoski tvedno zmagačje.

Baš zadnje so zmagali v Damasku.

Pobili so namreč šeststo žensk in otrok.

Da jih le sram na...

Pri primarnih volitvah v Pensylvaniji je sijajno propadel zvezni senator Pepper. Zmagal je pa njegov nasprotnik Vare.

Pepper je zagrizen suhač, došim je Vare precej udarjen na mokro plat.

Pepper pravi, da je propadel vsled političnih intrig.

V tem oziru ima prav. Kajti v Ameriki ni večje politične intrige kot je prohibicija.

Ženske so ženske. Navidez so prijateljice, v sreču pa sovražijo in zaničujejo druga drugo.

Tako poročajo o dveh dekletih, ki sta bili navidez meločljivi prijateljici. Vedno sta bili skupaj, delali sta skupaj in skupaj stanovali.

Ko sta se vračali z nekega plesa, je vprašala prva drugo:

— Kaj ti je pa šepetal plesalec na uho?

— O nič, samo to je rekel, da sem popolnoma tebi podobna.

— To je rekel. Čakaj, da ga dohim. Obraz mu bom razpraskala.

— Ni potreba. — ji je odgovorila prijateljica. — sem mu ga že jaz.

Francoski poročajo, da so ujeli rifskega poglavarja Abdel Krima.

Zaenkrat še ne omenjajo, koliko so plačali, da se jim je dal ujeti.

Troje banditov je pred kratkim prišlo v neki newyorški restavrant.

— Kvišku roke! — se je glasilo povleje.

Petdeset moških je stopilo k steni ter dvignilo roke.

Ni se pa hotela udati dvajsetletna natakarka. Kričala je in bila krog sebe ter ugriznila dva bandita v roke. Tretji jo je udaril po glavi, da je padla nezavestna na tla.

Sedaj se zdravi v bolnišnici. Zdravniki pravijo, da bo kmalu okrevala. Vesela je in zadovoljna. Rešila je čast ženskega spola.

Predsednik Coolidge je odredil, naj imajo vsi državni uradniki pravico izvrševati službo prohibicijskih agentov.

Ta predsednikov odlok je pa naštel na splošen odpor.

Zagovarja ga znani prohibicijski paša gneral Andrews in sicer z zgovornostjo, ki je lastna edino le suhačem.

Tako je naprimer večeraj izjavil:

— Ko je vključil ameriški narod osemnajsti amendment v ustavo, je obenem sklenil, naj zvezna vlada prevzame vso policijsko silo, katero so dosedaj izvajale posamezne države.

Ali miso res značilne besede: "Ko je vključil ameriški narod 18. amendment v ustavo..." Ameriški narod, ki si po petih letih ničesar bolj ne želi kot dobre in zdrave pijače...

Med življenjem in ljubeznijo je velika podobnost. Posebno tedaj, ko se poslovita.

Ko se življenje poslovi, zaustavi sree. Ko se ljubezen poslovi, ga zloži.

Iz Beograda poročajo, da je ministrska kriza končana. V novem kabinetu ni Stjepana Radiča.

In ker ga ni v njem, se bo ministrska kriza šele začela.

Le malo je tako srečnih ljudi, da lahko žive od samih obresti. Mnogo je pa takih, ki so si pomagali k udobnejšemu življenju z dohodki svojih prihrankov.

Tudi Vam se nudi taka prilika. Naložite prihranke varno pri nas na —

"SPECIAL INTEREST ACCOUNT"

po

4%

Obresti vam prično teči že od prvega maja naprej.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Edmond About: NOTARJEV NOS.

(Nadaljevanje.)

— Beži no, beži! Zapil bi ga.
 — Nak, gospod L'Ambert, naj me vrab vzame, da ga ne bom.
 — Pjanska prisega!
 — Vi hočete torej, da poginem od žeje in lakote. Samo što frankov, dobri gošpod L'Ambert!
 — Nitj centima! Božja previdnost te je spravila na nič, da dobiš jaz zopet svoj pravi obraz. Pij vodo, jej suhi kruh, odreci se vsemu potrebnemu, gagni od lakote, če čiš: tako vsaj dobim svoj prejšnji obraz in bom zopet to, kar sem bil.

Romagne je povsili glavo in se gospodoma priklonil, potem pa se obrnil in se vlekel kakor megla iz sobe.

Notar je bil vesel, zdravnik pa ponosen.

— Ne da bi se hvalil, — je rekel doktor, — toliko pa lahko računem, da ni napravil Leverrier, ko je s pomočjo računov našel planet, nobenega večjega šudeča kakor jaz. Ugeniti ob samem pogledu na vaš nos, da se udaja odsoten in v Parizu izgubljen Auvergnčan estrastem, je toliko, kakor priti po poti, ki so človeški drzosti še neznan, od učinka do vzroka. — Dijeta, ki je usojena Romagnetu, je edino zdravilo, ki vas lahko pozdravi. Nakhjuče, da je ta osel pogljal zadnji sold, nama čudovito pomaga. Prav ste storili, ko ste mi orekli pomoč, ki jo je prosil. Vsi naporji umetnosti bi bili brez uspeha, dokler bi ta človek lahko pijačeval.

— Ali, doktor, — ga je ustavil gospod L'Ambert, — kaj pa, če moja bolezen ne izvira od tod, če ste bili igrača slučajne skladnosti? Ali mi niste sami rekli, da teorija, ...

— Rekel sem in še pravim, da vaš slučaj vprico sedanjih znanosti ne dopušča logične razlage. To je slučaj, čigar pravilo se mora šele poiskati. Razmerje, ki ga danes opazujemo med zdravjem vašega nosa in vedenjem tega Auvergnčana, nam morda odpira varljivo, gotovo pa neizmerno perspektivo. Počakajmo nekaj dni! Če se bo vaš nos boljšal v tistem razmerju, kakor bo postajal Romagne zopet človek, se moja teorija okrepi z novo verjetnostjo.

Čez dva dni je nos gospoda rotarja vidno splahnil, rdečica pa kar ni hotela izginiti. Zanje dni tedna se je njegova obilnost za dobro tretjino zmanjšala. Po štiriinajstih dneh se je ves olupil, dobil drugo kožo, prvotno obliko in staro barvo.

Doktor je triumfal.

— Žal mi je samo, — je rekel, da nimam spravili Romagneta v kletko in opazovali na njem in na vas učinke postopanja. Prepričan sem, da je bil kakih sedem ali osem dni pokrit z luskami kakor beloušica.

— Hudič naj ga vzame! — je krščansko pripomnil gospod L'Ambert.

Od tistega dne je živel staro življenje: vozil se je, jezdaril in hodil, plesal na plesih svojega predmestja in povzdigoval s svojo navzočnostjo operni foyer. Vse boljše in tudi drugačne ženske so ga bile vesele. Med tistimi, ki so mu najljubše bile, čestitale na ozdravljenju, je bila tudi starejša sestra prijatelja Steimbourga.

Ta preljubzavna gospodična je kar zapikala oči v možke. Menila je zelo pomembno, da je postal gospod L'Ambert po zadnji krizi še veliko lepši. In res je bilo videti, kakor da se je njegov obraz po dveh ali treh mesecih trpljenja nekam vse bolj izpopolnil. Zlasti nos, tisti ravni nos, kakor je bil prej šudno napihren, je stopil sedaj zopet v svoje meje, da je bil videti tako čeden, bel in aristokratski kakor še nikoli.

Tako je sodil tudi lepi notar, ki se je z vedno večjim občudovanjem pogledal v vasiko zrealo. Vselej ga je bilo videti, kako je stal sam pred seboj in se dobrovoljno smehljat svojemu lastnemu nosu.

A ko se je v drugi polovici me-

seca marca povrnila v igred v deželo in so zlahni soki napeli bezgovo brstje, je moral gospod notar spoznati, da samo njegov nos ni bil deležen blagega vpliva letnega časa in dobrot ravane. — Sredi pomlajenja vseh stvari je venel, kakor vene jesenski list. Zoženi in kakor od nevidnih sapie nesehli nosni stranici sta se udali proti rosnemu pretinu.

— Naj vse skupaj hudič vzame! — je zaklel notar in skremžil obraz v ogledalu, — lepo je, če se kakaka reč odlikuje, kakor je lepa krepost, ali kar je preveč, je preveč. Moj nos dobiva vzemirnjivo eleganco in bo kmalu samo še enca, če m une vrnem moči in barve.

Namazal ga je z rdečkasto minko. Lepotilo je pa samo še bolj pokazalo neverjetno nežnost ravne, tanke črte, ki mu je ločila obraz na dvoje.

Bogati notar se je zamljal najbolj redilne dijete. Misil je, da koristi tečna hrana, ki jo prebavi dober želodec, skoraj enako vsem delom telesa in ravnal se je po sladkem zakonu, da je treba večje sočne mesne juhe, dosti precejšnjih sokov in mnogo napole pečene mesa, vse to pa je zavaljal z najboljšo kapljico. Gospod L'Ambert je dobil prav hitro rdečica lica, k mrtvoudu nagnjen bičkov vrat in čeden, okrogel trebušek. Nos pa je bil kakor mežmarjen ali dezinteresiran član, ki ne prihaja po dividendo.

Če bolnik ne more ne jesti ne piti, ga hranijo včasih z redilnimi kopelmi, ki prodro skozi kožo vse do življenjskih virov. Gospod L'Ambert je ravnal s svojim nosom kakor z bolnikom, ki ga je treba posebej hraniti in če bi to še toliko veljalo. Naročil je nalašč zanj pozlačeno banjico. Po šestkrat na dan ga je pomočil in potrepelju držal v mleku, v burgundcu, v mastni juhi in še celo v soku od rajskih jabolk. Nič ni pomagalo! Bolnik je prihajal iz kopeli prav tako blede, prav tako uvel, prav tako smiljenja vreden kakor je šel vanjo.

Ko so splavali že skoraj vsi upi po vodi, se je gospod Bernier neki dan potrkal na čelo in si očital:

— Veliko napako sva storila. Pravo šolarsko neumnost! Pravzaprav jaz! ... ko je ta slučaj tako sijajno potrdil mojo teorijo. Le verjemite, gospod, Auvergnčan je bolan. Če hočemo, da vam bo boljše, moramo zdraviti njega.

— Ubogi notar si je pulil lase. — Kako je zljaj obžaloval, da je zapodil Romagneta, mu odklonil zaproseno pomoč in si pozabil zapisati njegov naslov. Pred očmi mu je stopil ubogi trpin, kako se potika po svetu, brez kruha, brez hrzle in brez vina in na kakšni slabi postelji leži. Srce se mu je trgalo ob teh mislih. Zdelo se mu je, da čuti sam vse te bolečine. Prvikrat v življenju ga je presunila nesreča tujega človeka.

— Doktor, dragi doktor, — je vzdihnil in segel zdravniku v roko, — vse, kar imam, bi dal, če bi mogel rešiti tega vrlga mladeniča! Čez pet dni je ta bolezen še shušala. Nos je bil samo še prožna kožica, ki se je udajala pod težo očal. Neki dan pa je prišel zdravnik in mu naznanil, da je našel Auvergnčana.

— Zmaga je naša! — se je razveselil L'Ambert. Kirurg se je namuzal in pripomnil, da se o zmagi sedaj še ne da govoriti.

— Moja teorija, — je dejal, — se je izkazala in sem kot fiziolog prav lahko zadovoljen; kot zdravnik bi vas pa rad ozdravil, ali našel sem nesrečnika v takem stanju, da nimam veliko upanja.

— Rešili ga boste, dragi doktor! — Nerodno je, ker ni moj bolnik. Zdravi ga eden mojih tovarišev, ki ga z velikim zanimanjem proučuje.

— Jaz vam, da vam ga rad prepešiti. Če ni drugače, ga pa odkupim.

Kaj vendar mislite! Zdravnik ne prodaja svojih bodnikov. Res je sicer, da jih včasih na korist znanosti umori, a samo zato, da pogleda, kaj jim tiči v telesu. Několi pa z njimi ne trguje. Prijatelj Fogatier mi morda izročil vašega Auvergnčana, ali fant je precej hudo bolan in da je nesreča še večja, se je tako naveličal življenja, da ne mara več ozdraviti. Nobenega zdravila ne zaužije. Kar se tiče hrane, pa včasih toži, da je nima dovolj in zahteva na ves glas celo porejjo, zgodi se pa zopet, da odkloni, kar mu dajo in hoče po vsej sili od lakote poginuti.

— To je zločin! Bom pa jaz govoril z njim! Jaz ga že naučim, kaj je morala in kaj je vera! Kje pa je?

— V Veliki bolnici, v dvorani sv. Pavla št. 10.

— Ali vas čaka voz spodaj?

— Čaka me.

— To je dobro; kar pojdiva. O ti malopridnež! Umreti hoče! Mar ne ve, da so vsi ljudje bratje?

VI.

Zgodba o očalih in posledice nahoda.

Še moben pridigar ni na prižnici nikoli pokazal večje in hkrati gorečnejše zgovornosti, kakor gospod Alfred L'Ambert ob Romagnetovem vzglavju. Najprej se je obrnil do možganov, potem do vesti in nazadnje do srca svojega bolnika. V svojem prigovarjanju je uporabljal posvetne in svete besede, citiral svete tekste in filozofe. Bil je kmot in mehak, strog in blag, logičen in hinavski in celo hudomušen. Dokazoval mu je, da je samomor izmed vseh zločinov najsmotnejši in da mora biti človek že velik strahopetec, če se sam ponuja smrti.

Auvergnčan, ki že dvajset štiri ure ni miselar zaužil, je bil videti, kakor da ima en sam smoter pred seboj. Bil je pred smrtjo staven in samoglav kakor osej pred mostom. Na še tako jedrnate dokaze je mirno in krotko odgovarjal:

— Škoda za trud, gošpod, je preveč revščine na svetu.

— Ej, prijatelj, ubogi prijatelj, revščina je božja ustanova. Ustavljena je nalašč za to, da vzbuja pri bogatih usmiljenje, pri revnih pa vdanost.

— Pri bogatih usmiljenje? Prošil sem dela, pa me je vsakdo razgledal. Prošil sem usmiljenja, da šo mi grožili s stražnikom!

— Zakaj se pa nisi obrnil do svojih prijateljev? Reci mo name? Name, ki ti želim dobro! Name, ki imam tvojo kri v svojih žilah?

— Kaj pa! Da bi me špet vrgli skozi vrata.

— Moja vrata so ti vedno odprta, pa tudi moja možnja in moje sreč!

— Če bi mi bili dali vsaj petdeset frankov, da bi šil žopet čukip kak star šod!

(Dalje prihodnjic.)

— "Podeštati" morajo biti izključno fašisti.

Na zborovanju političnih tajnikov v Gorici so sprejeli resolucijo, ki zateva, da morajo biti "podeštati" v obmejni pokrajini edino le fašisti. Dosedanje župane so označili za ostanke z avstrijsko mentaliteto in eksponente političnih skupin.

Jugoslovani z avstrijskim srebrnim denarjem.

Po Celovcu je hodil Jugoslovani Josip Trušnovič, ki je imel v svojem nahrbtniku 30 kg avstrijskega srebrnega denarja. Železniški oročniki so ga prijeli in izročili mestni policiji.

Trušnovič je nakupil oni denar baje v Jugoslaviji.

Takojšnji čokoladno-mlečni mešanec doma!

Napravite ga hitro in lahko z Wilbur Instant Cocoa Cubes. Okusen kot vsak mišični mešanec, ki ga kupite v trgovini. Vprašajte svojega grobarja.

UMOR VSLED LJUBOSUMNOSTI

Poštni uslužbenec Matija Budinič je bil pred dvema letoma premeščen iz Dalmacije v Zemum, kjer se je spoznal s svojo sedanjo ženo Genovefo Karneval. Tedanji ženin pa ni vedel, kar je vedel takrat že ves Zemum in kar je bilo znano tudi mnogim Beograječanom, da je bila namreč njegova Genovefa ženska iz pol sveta. Imela je tudi dva nezakonska otroka. Genovefa tudi v zakonu ni mogla zatrepi svojih starih strasti in je že čez nekaj mesecev izbrala novega ljubimca, mladega podporočnika, ki je zahajal celo v njeno stanovanje. Ko je Budinič zahteval, naj žena prekine razmerje, je Genovefa izgnala mesto podporočnika iz hiše svojega moža. Vendar pa je bil kasneje podporočnik kazensko prestavljen na albansko mejo. To je Genovefo tako ujezilo, da je prodala vse možovo pohištvo in se pripravljala, da odide za svojim ljubimcem Čim je mož za to zvedel, je napravil zadnji poskus, da pregovori svojo ženo, naj se vrne v pošteno življenje. Toda Genovefa ga je surovo zavrnila. Razkačeni Budinič je nato v jezi pograbil nož in ga zasadil ženi dvakrat v bok, da je obležala na mestu mrtva, nakar se je sam javil policiji.

— To je zločin! Bom pa jaz govoril z njim! Jaz ga že naučim, kaj je morala in kaj je vera! Kje pa je?

— V Veliki bolnici, v dvorani sv. Pavla št. 10.

— Ali vas čaka voz spodaj?

— Čaka me.

— To je dobro; kar pojdiva. O ti malopridnež! Umreti hoče! Mar ne ve, da so vsi ljudje bratje?

VI.

Zgodba o očalih in posledice nahoda.

Še moben pridigar ni na prižnici nikoli pokazal večje in hkrati gorečnejše zgovornosti, kakor gospod Alfred L'Ambert ob Romagnetovem vzglavju. Najprej se je obrnil do možganov, potem do vesti in nazadnje do srca svojega bolnika. V svojem prigovarjanju je uporabljal posvetne in svete besede, citiral svete tekste in filozofe. Bil je kmot in mehak, strog in blag, logičen in hinavski in celo hudomušen. Dokazoval mu je, da je samomor izmed vseh zločinov najsmotnejši in da mora biti človek že velik strahopetec, če se sam ponuja smrti.

Auvergnčan, ki že dvajset štiri ure ni miselar zaužil, je bil videti, kakor da ima en sam smoter pred seboj. Bil je pred smrtjo staven in samoglav kakor osej pred mostom. Na še tako jedrnate dokaze je mirno in krotko odgovarjal:

— Škoda za trud, gošpod, je preveč revščine na svetu.

— Ej, prijatelj, ubogi prijatelj, revščina je božja ustanova. Ustavljena je nalašč za to, da vzbuja pri bogatih usmiljenje, pri revnih pa vdanost.

— Pri bogatih usmiljenje? Prošil sem dela, pa me je vsakdo razgledal. Prošil sem usmiljenja, da šo mi grožili s stražnikom!

— Zakaj se pa nisi obrnil do svojih prijateljev? Reci mo name? Name, ki ti želim dobro! Name, ki imam tvojo kri v svojih žilah?

— Kaj pa! Da bi me špet vrgli skozi vrata.

— Moja vrata so ti vedno odprta, pa tudi moja možnja in moje sreč!

— Če bi mi bili dali vsaj petdeset frankov, da bi šil žopet čukip kak star šod!

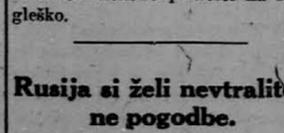
— "Podeštati" morajo biti izključno fašisti.

Na zborovanju političnih tajnikov v Gorici so sprejeli resolucijo, ki zateva, da morajo biti "podeštati" v obmejni pokrajini edino le fašisti. Dosedanje župane so označili za ostanke z avstrijsko mentaliteto in eksponente političnih skupin.

Jugoslovani z avstrijskim srebrnim denarjem.

Po Celovcu je hodil Jugoslovani Josip Trušnovič, ki je imel v svojem nahrbtniku 30 kg avstrijskega srebrnega denarja. Železniški oročniki so ga prijeli in izročili mestni policiji.

Trušnovič je nakupil oni denar baje v Jugoslaviji.

Takojšnji čokoladno-mlečni mešanec doma!

Napravite ga hitro in lahko z Wilbur Instant Cocoa Cubes. Okusen kot vsak mišični mešanec, ki ga kupite v trgovini. Vprašajte svojega grobarja.

SREDNI VEK NA ŠPANSKEM

Špansko mesto Pollensa na otoku Malorca je bilo te dni pozorišče zanimivega sežiganja. Sežgali so namreč na svečan način vse "nevarne knjige". Neki madridski list opisuje ta dogodek takole:

Ob 7. zjutraj so začeli zvoniti po vseh cerkvah. Ob 9. se je začela pomikati iz katedrale velika procesija. Sprejadj je šla duhovščina in 150 menihov, ki so držali v rokah prilžene pogrebne sveče. Nato so sledili vsi mestni dostojanstveniki z rodbinami, šolska mladina z učitelji in nazadnje še vojaštvo. Spreved se je pomikal proti trgu, kjer je bila pripravljena velika grmada. Ko je dospela procesija na glavni trg, je stopil škof na estrado in bral ob asistenci vse duhovščine slavnostno mašo. Po maši so znova zapeli vsi zvonovi, nakar je duhovščina začela razhajati. V ogenj so pometali vse brezverske knjige, ki so jih nabrali po raznih krajih otoka. Šlo je v prvi vrsti za španska dela pisatelja Blasea Ibaneza, filozofa Unamuno, dalje "Zgodovina inkvizicije" Pereza, Galdosa itd., torej za knjige, ki jih čita vsak izobražen Španec. To se je zgodilo v 20. stoletju, v dobi radia, aeroplana in brezžičnega brzojava.

BLAZEN GOST

Grozno noč so preživeli prebivalci samotne gorske kočice nad Jaehymovim na Moravskem. V hišici je stanoval Jožef Held s staro materjo, ženo in dvema otrokoma. Ko je odšel Held v nedeljo zvečer z doma, je zaslislala žena obupne kliče na pomoč in strašen krik, ki se je razlegal iz bližnjega gozda. Žena je hitela takoj proti gozdu, misleč, da se je možu kaj zgodilo. Obenem je zagledala orožnika, ki ga je prosila, naj pregleda gozd. Ko je prišel orožnik v spremstvu fantov iz bližnje vasi v gozd, je zagledal nagega moža, ki je skakal po gozdu in klical na pomoč. Ker se je vedel gozdni mož zelo sumljivo, je odšel orožnik s fanti po druge vaščane, da bi ga z združenimi močmi ukrotili.

V tem se je napotil blaznež proti gorski koči, v kateri sta trepetali od strahu obe ženski in otroci. Blaznik je bil oborožen z debelim kolom. Stopil je pod okno in začel razbijati s kolom leseno steno. Nato je začel nositi pred kočo seno. Nanesel ga je velik kup in prestrašeni ženski sta mislili, da bo seno zažgal. Zlezi sta v podstrežje in začeli klicati na pomoč, toda nihče se ni odzval. Predno je prispela orožniška patrolja s Heldom, se je pa blaznik vrnil v gozd, kjer so ga našli šele zjutraj. Nesrečnica so oblekli, nakar je trdno zaspal. Ko se je prebudil, je pripovedoval, kaj se je prejnjeno zgodilo. Mož je premožen mešar, po imenu Vejprtech. Bil je povsem normalen. Naenkrat je dobil fikšno idejo, da ga nekdo preganja. Bežal je v gozd, kjer se je sklekel do nagega. Tako je blodil po gozdu vso noč. Drugi dan so ga našli sosedji in odvedli nazaj v Jachymov. Tu ga je pa naslednjo noč zopet prijelo. V sobi, kjer je bil zaprt, je zažgal bližnjo. K sreči so ogenj pravočasno opazili in pogasili. Vejpreha so odpeljali na opazovalnico.

INTERNACIONALNA OD MINISTR. ZA TRG. IN OBRT KONCES. KROJŠKA AKADEMIJA, LJUBLJANA, išče v svrhu ustanovitve filijale v Ameriki družabnika, ki je krojaškega poklica lahko tudi pomočnik ali mojster in posreduje mali kapital, ter zna slovensko in Amerikansko. Krojška Akademija nudi družabniku vse ugodnosti se izvežbat v tej stroki kot učitelj in bi omenjeni zastopal mesto razmatelja v Ameriki. Pomuda z navdno kapitala na Direkcijo Ljubljana. Stari trg 19, Jugoslavija.

Rad bi izvedel za naslov ANTONA JERIŠEVIC, doma iz Juršič. Pred kratkim je bil nekje v Penna. Za njega bi rad izvedel njegov brat. Prosim, da se javi meni ali bratu v starem kraju. — Frank Šain, Box 248, Cass, W. Va.

— "Podeštati" morajo biti izključno fašisti.

Na zborovanju političnih tajnikov v Gorici so sprejeli resolucijo, ki zateva, da morajo biti "podeštati" v obmejni pokrajini edino le fašisti. Dosedanje župane so označili za ostanke z avstrijsko mentaliteto in eksponente političnih skupin.

Jugoslovani z avstrijskim srebrnim denarjem.

Po Celovcu je hodil Jugoslovani Josip Trušnovič, ki je imel v svojem nahrbtniku 30 kg avstrijskega srebrnega denarja. Železniški oročniki so ga prijeli in izročili mestni policiji.

Trušnovič je nakupil oni denar baje v Jugoslaviji.

— "Podeštati" morajo biti izključno fašisti.

Na zborovanju političnih tajnikov v Gorici so sprejeli resolucijo, ki zateva, da morajo biti "podeštati" v obmejni pokrajini edino le fašisti. Dosedanje župane so označili za ostanke z avstrijsko mentaliteto in eksponente političnih skupin.

Jugoslovani z avstrijskim srebrnim denarjem.

Po Celovcu je hodil Jugoslovani Josip Trušnovič, ki je imel v svojem nahrbtniku 30 kg avstrijskega srebrnega denarja. Železniški oročniki so ga prijeli in izročili mestni policiji.

Trušnovič je nakupil oni denar baje v Jugoslaviji.

— "Podeštati" morajo biti izključno fašisti.

VODNIKOVA DRUŽBA

Kot smo že enkrat omenili, se je ustanovila v Ljubljani "Vodnikova družba", ki bo vsako leto izdala štiri knjige, nalašč pripravljene za širše plasti slovenskega naroda.

Letos bo izdala dva romana, eno knjigo gospodarske in eno knjigo zdravniške vsebine.

"Glas Naroda" je prevzel zastopstvo za Združene države in Kanado. Vse štiri knjige stanejo sump en dolar.

"Vodnikova družba" ima približno isti cilj kot "Mohorjeva družba". Razlika je le ta, da njene knjige ne bodo tako pristranske kot so bile Mohorjeve zadnja leta.

Upati je, da bo dosti rojakov naročilo te res poučne in zanimive knjige. Čas za naročbo je do konca junija. Z naročilom pošljite en dolar.

KOZMIČNI VPLIVI NA VREME

Odkar so spoznali, da je solnce vir vseh sprememb v ozračju, so začeli tudi luni pripisovati gotov vpliv. Že meteorolog Falb se je mnogo pečal s tem problemom, toda šel je v tem tako daleč, da je poznejšim modernejšim meteorologom luno in njene vplive popolnoma diskreditiral. On je razlagal namreč, da je dotični dan, v katerem doseže luna fazo mlaja, oz. polne lune, kritičen, to se pravi, da se na ta dan lahko kaj posebnega dogodi: viharji, nevihte, toče, poplave itd. Po njegovem mnenju pa te vremenske katastrofe niso vezane samo na kritičen dan, temveč se lahko tudi tri dni prej ali pa pozneje dogode. Na ta način je večkrat "uganil" slabo vreme in si med neukim ljudim priboril verodostojnost. Toda meteorolog Pertner pa je kmalu dokazal, da se vremenske katastrofe zgodijo lahko vsak dan in da je takozvani Falb "kritični" dan popolnoma brez pomena. Vendar pa s tem še ni rečeno, da bi luni odrekli vsak vpliv na vreme. Dognalo se je, da njen vpliv obstoja, ne vemo pa še, kako vpliva luna na razporedbo zračnega tlaka, kar ima večkrat za posledico, da se ob mlaju vreme spremeni, bodisi pri tem na dobro bodisi na slabo. Morda vpliva luna pri tem na ta način, da spremeni poma depresij ali pa povzroči celo spremembo v splošni cirkulaciji. Poleg lune vplivajo pa na vreme tudi solnečne pege, katerih vpliv se kaže pred vsem v spremembi zračnega tlaka. Tudi ti vplivi solnčnih peg so nam še precej zakriti. Vendar pa je dosedaj sigurno dokazano, da se tedaj, ko

raste število solnčnih peg, solčno izžarevanje močno poveča. Povečanje njegove temperature pa zelo pospešuje cirkulacijo zraka in na ta nain povzroči gotove spremembe v ozračju.

POSESTVA V CHICAGO, ILL.

1434 S. 56th Ave. Zidana hiša s 5 sobami. Hravost les, peč, cementna klet, tile pod v kopalnici. Cestni improvements (plačani) \$7,800.00.

1826 S. 56 Ct. Zidan bungalow, pet sob. Peč, jako moderno. Lastnik odpotuje v Californijo. To je dober dom ter si ga je vredno ogledati. Poci za hitro prodajo. \$8950.00.

1345 S. 58th Ave. 4 FLATI—5 in 5 in 5 in 5 ter zidana garaza za dve kari. Novo poslopje. Vsi flati oddani. Lot 37½ x 125. \$11,000.00 gotovine se zahteva za prevzetje. Mesečni dohodek \$320.00.

1341 S. Ridgeland Avenue, Berwyn. 2 FLATA. 6 in 6 sob. Hravostivo pod in hrastov les, dva kurlica za vroči vodo, 33 čevljev lot, prostor za avtomobil. Lastnik odpotuje v Florido ter da poci hitremu kupcu. Cena \$16,600.00.

Edward J. Dubsky
2138 S. 56th Avenue.
TEL. CICERO 888.

Pozor čitatelji.

Opozorite trgovce in obrtniki, pri katerih kupujete ali naročate in ste z njih postrežbo zadovoljni, da oglašujete v listu "Glas Naroda". S tem boste vstregli vsem.

Uprava "Glas Naroda".

VABILO KONCERT S PLESOM

ki ga priredi SLOV. IZOBR. DR. "BLED" V CONEMAUGH, PA., v soboto, dne 29. maja, t. l.

V SLOVENSKEM DELAVSKEM DOMU, Conemaugh. Sodelovala bodo stedeča pevška društva in godbe: SLOV. PEVSKO DR. JUGOSLOVAN iz Moxham, MLADINSKI TAMBURAŠKI ZBOR iz Moxham, SLOV. ORKESTER iz Conemaugh, in SLOV. KVARTET "CONEMAUGH". Vstopnina za moške 75c, ženske 50c. Otroci brez spremstva nimajo vstopa. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer.

PO PROGRAMU PLES IN PROSTA ZABAVA
PROGRAM: — 1. Pozdravni govor — predsednik Bleda. 2. Overture: Chevallier. Breton — orkester. 3. Ujetega ptica tožba: Dobro Jutro: s spremljevanjem glasovirja — mešani zbor Bleda. 4. Opomin k petju: The Old Refrain — mešani zbor Jugoslavije. 5. Slovenske mladence — dvošpev. 6. Na planince, gvertura: Slov. narodne pesmi — Tamburaški zbor. 7. Na morji — Ženske oktet. 8. Vojači na potu: Sočjalistična koronica — Moški zbor "Bled". 9. Pri žibelki: Razbita čaša — Kvartet "Conemaugh". 10. Overture: Crown of Gold — Orkester. Cenjeno

Po široki cesti življenja

ROMAN IZ ŽIVLJENJA.

Za "Glas Naroda" priredil G. P.

24

(Nadaljevanje.)

Zrla sta nekaj časa drug na drugega, nepremično. Razložno je bilo čuti tiktakanje majhne ure na kamnu in pojemajoče dihanje bolnika. Takoj nato pa se je zatemnil pogled Vere, globoko je vzdihnila ter omahnila na tla.

Sele tedaj je prišlo življenje v nepremično postavo zdravnika. Takoj je bil ob njeni strani, jo previdno dvignil ter jo držal v svojih rokah. Kri z njene roke je omadeževala njegovo belo srajco, njena glava je počivala ob njegovi rami in tik pred njim je bilo blede, sladko lice, z zaprtimi očmi in belimi ustnicami. S polno silo ga je prevzela zavest, da mu je ta trenutek mogoče le ta trenutek, podarjen v življenju, da je popolnoma srečen. Ko bo odprla oči, bo vse končano in zopet bo stala med obema realnost z vsemi svojimi prepadi...

Komaj je vedel, kaj dela, ko se je sklonil nad obraz ter poljubil ustnice Vere. Kot plamen mu je švignil skozi ude in iskre so pričele plesati pred njegovimi očmi.

Nackrat pa je hitro vrzel glavo nazaj. Gospa Konrid je dvignila trepalnice, a le za kratek trenutek, ki pa je popolnoma zadostoval, da strezni zdravnik. Stresel se je ob misli, da je mogoče zapazila, da je zlorabil njeno zaupanje, da je videl v njej žensko, ne pa bolnico. S strahom se je ozrl v njen obraz. Prav kot po prej je počival na njegovih prsih in mislil si je, da je moral sanjati.

— Ali sem tudi jaz znorel? — si je mislil, poln ogorčenja. S hitrim sklepom je odnesel gospo Konrid do zvonca ter pozvonil. Vstopila je preplašena služkinja. Vsled gibanja pa se je Vera zavedla, vzravnila ter se boječe ozrla krog sebe.

— Prosim vas, milostljiva gospa, ne razburjajte se brez potrebe. Lezite in pozneje pridem k vam.

Njegov glas je bil hripav in se ni hotel ozreti vanjo.

Operta na služkinjo je zapustila Vera sobo svojega moža. Bolela jo je glava, kolena so se tresla in rana na roki je pekla. Mučno ji je bilo izpostaviti se v tem stanju pogledom služkinje, a kljub temu si je dala izprati rano ter jo obvezati. Zamenjala je tudi svojo plesno obleko z lahko jutranjo. Čelo si je zmocila s kolinsko vodo ter zopet odšla v sobo, v kateri je doživela pred kratkim časom toliko strahnega.

Soba je bila prazna. Blaznega, ki je bil popolnoma onemogel, so prevedli v spalnico ter ga spravili v posteljo. Vera je slišala le stokanje bolnika ter kratka, odločna povelja zdravnika.

Konrid je moral biti razječen, kajti na tleh je stala posoda s krvavo vodo. Brez dvoma je bil poškodovan, ko ga je pahnil zdravnik na stran ter je padel.

Videla je nadalje, da ima roki zvezani z lastnim svilenim robcem in ob pogledu na to se je pričela tresti od groze.

Tedaj je dvignil zdravnik glavo ter jo videl stati pri vratih. Stresel se je ter se visoko vzravnil. Za trenutek mu je prenehalo utripati srce in ko je prišla počasi proti njemu, se mu je zdelo, da se bliža sodba. Ali je čutila oni poljub, radi katerega je sedaj zaničeval samega sebe? Ukradel ga je, ukradel kot tat onemogeli ženski.

Stopila je tik poleg njega ter mu zrla v obraz.

— Kaj pa je, doktor, prosim vas, govorite resnico.

— Ali res ne slutite tega, milostljiva gospa? — je vprašal hripavo ter posegal z roko preko čela, dočim so blodile njegove oči po tleh, ker si ni upal ozreti se vanjo.

— Mogoče... — je zašepetala ter se stresla.

Stopila je iz bližine postelje k kamnu in tam je omahnila Vera na stol, dočim je dr. Srat obstal poleg nje.

Nastal je dolg, mračen molk, tokom katerega je zrla ona nanj s svojimi žalostnimi, prosečnimi očmi. Samemu sebi se je zdel podel in brez časti, če je mislil na dogodke zadnje ure. Nekaj ten občutkov se je zrealilo na njegovem obrazu, a ona jih je napačno razlagala, kajti kmalu nato je zopet pričela z napol zadušnim glasom:

— Dragi doktor, ne mislite, da mi priznate, če mi kaj skrivate. Dosti močna sem, da čujem vse, prav vse.

Sklonila je glavo nazaj ter zaprla oči. On pa je zrl nanjo z divje razburkanim srcem. Ker pa se je prislil k miru, je zvenel njegov glas suho in trdo, ko je zopet govoril.

— Milostljiva gospa, takaj ne koristijo nikaka prikriivanja, kajto dejstva govore sama zase. Gospod Konrid je neozdravljivo blazen...

Niti stresla se ni. Le za trenutek je zaprla oči ter stisnila ustnice.

— Neozdravljivo? — je vprašala po kratkem odmoru.

— Po moji diagnozi, da. Seveda ne zahtevam, da mi brezpogojno vrjamate in lahko pokličete nadaljne zdravnike. Jaz sem zadovoljen.

— Dragi doktor, — je rekla mirno, — povsem nepričakovano me ne zadene vaše razkritje. Lorene je bil v zadnjem času zelo čuden. Imam pa osebno prošnjo na vas. Bodite v tem težkem času moj prijatelj, moj svetovalec ter sploh vse, kar pričakuje slabotna žena v takem času od moškega. Ne pustite me same, — bojim se. Ali mi hočete obljubiti?

Za trenutek je molčal. Ne raditega, kar ni hotel ugoditi njeni želji, pač pa raditega, ker ni zaupal samemu sebi. Bal se je samega sebe, demonske sile te ženske, kateri je že enkrat proti svoji volji podlegel in katero je spoznal šele sedaj. Ali bo imel dovolj moči, da ostane vedno le zdravnik in prijatelj? Ali ne bo izdala nobene njegove kretanja tega, kar je prišlo z elementarno silo naenkrat na dan?

— Ali hočete, doktor? — je vprašala Vera še enkrat.

Odvrnil je:

— Gotovo, milostljiva gospa, hočem.

— Potem si pustite dati udobno hišno sanknjo in vse drugo, doktor. Noben tujec niste več, temveč drag hišni tovariš. Jurij bo preskrbel vse. Dragi doktor, kako hvaležna sem vam.

Sklonila se je naprej ter mu podala roko.

— In sedaj mi povejte, doktor, ali ste pričakovali ta izbruh?

— Pozneje enkrat, da, — a ne tako hitro. Gotovo se še spominjate, da sem vam takrat svetoval, da spravite pacienta v kak zavod. Niste hoteli storiti tega.

— O tem tudi danes ne sme biti nobenega govora, doktor, — je rekla s staro energijo. — Nikdar! Dokler Lorene diha, spada v svojo okolico in svojo lastnino.

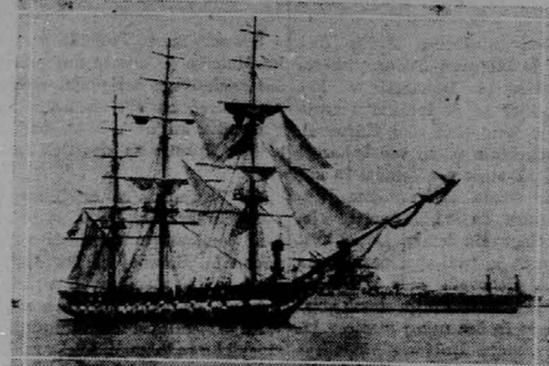
Zdravnik je sedel s povečeno glavo ter zrl na preprogo pod nogami.

— Gospod Konrid vas sovraži, — je rekel konečno.

— Ingleda tako, a se ne zavedam nobene krivde.

— In če se ponovi tak napad? Včasih tiči poldnevna pretkanost

OSNUTEK PRVE AMERIŠKE BOJNE LADJE

Na sliki vidite natančen posnetek prve ameriške bojne ladje "Constitution". Uporabljali jo bodo v neki kinematografski sliki. Za njo je največja in največja ameriška bojna ladja "West Virginia".

in zvižaja v takih ubogih, zmedenih možganih, če bi vas zavrtno zasledoval, če bi padli kot njegova žrtev? Ali se hoče tudi vspriti tako možnost upirati njegovemu prevedanju v bolnico?

— Da, — je rekla hitro. — To nasprotuje mojim pojmom o dolžnosti, prosim, ne silite več vame.

— Dolžnost, dolžnost! — je ponovil skoro ježno. — To je izraz napram ljudem, a ne glede le še dihačočega telesa, ki ne more biti nikdar več kaj, ki nima samo nobenega občutka za to, kar se godi z njim. Vaše pojmovanje, milostljiva gospa, je preveč mehkočutno zame.

Zmajala je z glavo.

(Dalje prihodnjič.)

Moč krvi.

Nekje vroče poletne noči se je žel star plemenitaš s svojo ženo, malim dečkom, 16-letno hčerko in s služkinjo šetat k reki v Toledo. Noč je bila jasna, ura enajsta, pot samotna. Da ne bi si skvarili užitek, ki ga nudi v tem mestu izprehod ob vodi ali po poljani, se niso preveč podvživali. Ker za javno varnost ni jamčila le oblast ampak tudi dober glas prebivalstva samega, blagemu plemiču in njegovi spoštovani rodbini se na misel ni prišlo, da bi se balli krake nesreče. Toda kakor pride večina nesreč nepričakovano, jih je nočoj čakala taka, da jim ni pokvarila samo izprehoda, ampak jih za več let pahnila v največjo žalost.

V tem mestu je bil mlad gospod ki je imel blizu dvajset let. Bogastvo, visoko rojstvo, temni naboni, neovirana prostost in pa slaba družina, vse to je bilo krivo, da je počenjal stvari in uganjal reči, ki mu niso bile v čast in ki je z njimi prišel na glas razbrzdane. Ta plemič — katerega za zdaj iz posebnih ozirov nočemo imenovati s pravim imenom, ampak mu porečemo Rudolf — ta plemič je pridrvel s štirimi drugimi svojimi prijatelji, ki so bili tudi vsi samci, vsi razposajeni in predrzni, po istem obrežju navzdol po katerem se je vračal plemičeš. Tako sta se srečali četi — očja in voljeja. Z nesramno predrznostjo so Rudolf in njegovi tovariši, ki so imeli pokrite obraze, zljali v mater, hčer in služkinjo. To je starca tako razkačilo, da jim je grdo vedenje glasno očital. Oni so odgovorili sicer z roganjenjem in norčevanjem, več se niso predrznili ter so odšli naprej.

Ali velika lepota Leokadijinega obraza — tako namreč imenujemo plemenitašev hčerko — je vje vtisnila s tako silo v Rudolfovo spomin in tako podžgala njegovo poželenje po njej, da ni imel več moči, premisliti zlih posledice svoje namere: v istem hipu je povedal svojim tovarišem svoj naklep, in: že so tudi sklenili, da se vmejejo in pomagajo Rudolfu ugrabit jo. Tako najdejo bogataši, ki so še radodarni, takoj ljudi, kateri pohvalijo njih zločine in proglase za dobre njih zle nakane. In tudi je bilo treba te enega trenotika, da se je v Rudolfovi glavi rodila hudobna misel, da jo je povedal pajdašem, da so jo ti odobrili, da so sklenili vsi skupaj Leokadijo ugrabiti in da so jo v resnici tudi ugrabili. Zakrili so si obraze z robeji, potegnili meče, se obrnili in v par stotih dohiteli nje, ki še niso dokončali svoje zahvale Bogu, da jih je bil rešil iz rok teh nesramnežev. Rudolf je pograbil Leokadijo, jo potegnil v svoje naročje ter z njo ubežal.

Ni je našla moči, da se brani; napad ji je vzel glas, da ni mogla kričati in tudi luč oči, ker je omedlela in ni videla, kdo jo je ugrabil in kam jo je vlekel. Oče je upil, mati je vikala, brat je jokal, služkinja si obupno pulila las; toda niti se je čulo upitje, niti je bilo uslišano vikanje, niti je ganil jok, niti je pomagal obup — samotnost kraja, tihi molk noči in krutost teh zločinskih src je vse pokrila. Konec pa je bil, da so bili eni veseli, drugi pa žalostni; Rudolf je došel domov brez vseh ovir, Leokadijini starši pa pobiti, uničeni in obupani — slepi brez oči svoje hčere, katere so bile luč njihovih; sami, zakaj Leokadija je bila njih sladka in prijatelna družba; zmedeni, ker niso vedeli, ali bi bilo prav, če bi obvestili oblast o svoji nesreči, boječ se, da bi bili tako ravno oni isti, ki bi prvi razglasili delketo, vo sramoto. Kot ubogi plemenitaš, ki so bili odvisni od tuje dobrotivosti in niso vedeli, proti komu bi se pritožili razen proti lastni zli usodi.

Rudolf pa, prebrisani in oprezen, kakor je bil, je imel Leokadijo že v svoji hiši in v svoji sobi. Opazivši, da je bila omedlela, ko jo je ugrabil, ji je ovil oči z robcem, da bi ne videla, po katerih ulicah jo je odvedel, niti hiše in sobe, v kateri je bila zdaj.

Glede na to, da je imel v hiši svojega očeta poseben oddelček in ključce do njega in svoje sobe — neredki plemiči celo pri starših, kateri žele, da bi jim sinovi posteno živeli! — je došel do tja, ne da ga je kdo opazil in je tudi že izvršil svojo grdo nakano preden se je Leokadija zbudila iz omedlevice. Nečednemu poželenju mladega človeka je pač le redko ali pa nikoli na tistih posebnih slasteh, ki jih nudi le spoznavna ljubezen; slep in gluha za vse, je propal Lepkadijo njenega najdragocenejšega zaklada. Toda ker vezi grehov iz pohotnosti navadno ne segajo čez konec greha samega, se je Rudolfu že zahotelo da bi se Leokadije otresel, in se mu je zdelo najbolje, če bi jo odložil na ulici kar tako nezavestno, kakor je bila. In že se je pripravil, da ta naklep takoj izvrši, ko se ji je vrnila zavest, in je rekla:

— Kje sem, nesrečnica? Kaka noč me obdaja in kake teme se me drže? Ali sem še v predpreklu svoje nadožnosti, ali v peklu svojega greha? Jezus! Kdo se me dotika? V postelji! Omedlečena! Ali me slišiš, mati in gospa moja? Ali me vidiš, ljubljene oče moj? Toda kaj vprašujem, nesrečnica, ko vem, da me pe unijejo moji starši, ampak da so zraven mene moji sovražniki! O kakka sreča, da bi ta

"New York Edison Hour"

on WRNY
(259 meters, 1160 kilocycles)

Vsak torek zvečer od 8:30 do 9:30 prinese Edisonova Ura v tisočero domov godbo svetovnih mojstrov.

Beethoven, Mozart, Mendelssohn, Grieg, Schubert, Čajkovski, Massenet, Dvorak, Rimski-Korsakov, Victor Herbert in Strauss so le nekateri izmed skladateljev, ki so vključeni v program. Skupina prvovrstnih umetnikov igra tudi narodne pesmi raznih dežel.

Naši odjemalci in prijatelji so prijazno vabljeni, naj poslušajo.

The New York Edison Company

Na Vašo službo.

Kretanje parnikov - Shipping News

26. maja: Leviathan, Cherbourg.	12. junija: Paris, Havre; Leviathan, Cherbourg; Lapland, Cherbourg, Antwerp.
26. maja: Aquitania, Cherbourg; America, Cherbourg, Bremen.	15. junija: Reliance, Cherbourg, Hamburg.
27. maja: Stuttgart, Cherbourg, Bremen; Deutschland, Cherbourg, Hamburg.	16. junija: Aquitania, Cherbourg; Pres. Roosevelt, Cherbourg, Bremen.
29. maja: Olympic, Cherbourg.	17. junija: Westphalia, Hamburg.
1. junija: Resolute, Cherbourg, Hamburg; Berlin, Cherbourg, Bremen.	19. junija: Olympic, Cherbourg; Pennland, Cherbourg, Antwerp; Sierra Ventana, Cherbourg, Bremen.
2. junija: Berengaria, Cherbourg; Pres. Harding, Cherbourg, Bremen.	22. junija: MARTHA WASHINGTON, TRST, SKUPNI IZLET.
3. junija: Cleveland, Cherbourg, Hamburg.	23. junija: Majestic, Cherbourg; Albert Ballin, Cherbourg, Hamburg; Stuttgart, Cherbourg, Bremen.
4. junija: Republic, Cherbourg, Bremen.	26. junija: France, Havre; Belgenland, Cherbourg, Antwerp.
5. junija: Majestic, Cherbourg; France, Havre; Zealand, Cherbourg, Antwerp.	29. junija: Resolute, Cherbourg, Hamburg; Thuringia, Hamburg; Bremen, Cherbourg, Bremen.
8. junija: Muenchen, Cherbourg, Bremen.	30. junija: Mauretania, Cherbourg; Pres. Harding, Cherbourg, Bremen.
9. junija: Mauretania, Cherbourg; George Washington, Cherbourg, Bremen.	6. julija: PRESIDENTE WILSON, TRST; DRUGI SKUPNI IZLET.

navdaja do tebe ter da bi svojo krivico menda še ponovil. Manj ko boš imel z mano opraviti — posebno, ker si že dosegel, kar si hotel. — laže premagati svojo strast. Misli si, da si me razžalil samo slučajno in ne da si poslušal svoji vest in razum. Kar se mene tiče, si porečem, da me ni na svetu, in če sem, da sem samo za svojo nesrečo. Pelji me takoj na ulico ali pa čim bližje velike cerkve, odkoder že najdem pot domov. Toda prišeci mi moraš, da ne pojdeš za mano, niti, da pokušas izvedeti, kje stanujem; ne kako se kličejo moji starši ali jaz, ali moji sorodniki. Zakaj če bi bili tako bogati, kakor so imenitnega rodu, ne bi bili tako nesrečni z mano. Odgovori mi na to! In če se boš, da bi te spoznala po glasu, vedi, da razen s svojim očetom in svojim izpovednikom nisem še v vsem svojem življenju govorila z nobenim moškim, a kar sem jih čula drugače, so bili vedno preveč pomešani, da bi bila različna en glas od drugega.

(Dalje prihodnjič.)

Rad bi izvedel za naslov svojega prijatelja GRGE MALNARA. Imel sem naslov iz Kansas City, Kans., pa sem ga izgubil. Kdor ve, naj mi ga sporoči, ali naj se pa sam javi. — John Malnar, (Brkin) Baxley, Ark.

SLOVENSKO - AMERIKANSKI KOLEDAR za leto 1926

Cena 50c s poštnino vred.

z naročilom pošljite znakke ali money order na:

"Glas Naroda"
82 Cortlandt St.,
New York, N. Y.

Prav vsakdo -

kdor kaj išče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo priznava, da imajo čudovit uspeh —

MALI OGLASI

v "Glas Naroda".

POZOR ROJAKI!

Prosti ponk glede državljanstva in priseljevanja je vsak četrtak in petek med 1. uro popoldne in 10. uro zvečer v ljudski šoli št. 62 Hester & Essex Street, New York City.

Vprašajte za zastopnika Legije za Ameriško Državljanstvo.

NAZNANILO.

Vsem našim naročnikom v Chicago, Ill., naznanjamo, da jih bo v kratkem obiskal naš tamošnji večletni zastopnik

Mr. JOSEPH BLASH,

katerega toplo priporočamo in prosimo rojake, da mu gredo na roko, ter pri njem obnove naročnino.

Upravništvo.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj, je potrebo, da je natančno poučen o potnih listih, prtljaji in drugih stvareh.

Pojasnila, ki vam jih zamoremo dati vsled naše dolgoletne izkušnje vam bodo gotovo v korist; tudi pripravimo vedno le prvovrstne parnike, ki imajo kabine tudi v III. razredu.

Glasom nove naselniške postave ki je stopila v veljavo s 1. julijem, 1924, zamorejo tudi nedržavljanji dobiti dovoljenje ostati v domovini eno leto in ako potrebno tudi delj; tozadevna dovoljenja izdaja generalni naselniški komisar v Washington, D. C. Prošnjo za tako dovoljenje se lahko napravi tudi v New Yorku pred odpotovanjem, ter se pošlje posilicu v stari kraj glasom najnovejše odredbe.

Kako dobiti svojce iz starega kraja.

Kdor želi dobiti sorodnike, ali svoje iz starega kraja, naj nam prej piše za pojasnila. Iz Jugoslavije bo pripuščenih v prihodnjih treh letih, od 1. julija 1924 naprej vsako leto po 671 priseljencev.

Ameriški državljanji pa zamorejo dobiti sem žene in otroke do 18. leta brez, da bi bili šteti v kvoto. Starši in otroci od 18. do 21. leta ameriških državljanov pa imajo prednost v kvoti. Pišite po pojasnila.

Prodajamo vozne liste za vse proge; tudi preko Trsta zamorejo Jugoslovani sedaj potovati.

FRANK SAKSER
STATE BANK
82 CORTLANDT ST., NEW YORK

ADVERTISE in GLAS NARODA

Pozor rojaki!

V zalogi imamo

SVETO PISMO
(stare in nove zaveze)

Knjiga je krasno trdo vezana ter stane \$3.00.

Slovenic Publishing Company

82 Cortlandt Street New York, N. Y.